

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

О.П. Жеріт, студентка 5 курсу (магістр) економічного факультету спеціальність «Облік і аудит»

Наукові керівники – В.С. Дога, д.е.н., професор, В.Г. Кожем'якіна, ст. викладач Одеського державного аграрного університету

Оплата праці є важливою складовою ринкових відносин, концентрованим вираженням ефективності економіки і соціальної політики держави, інтегральним показником якості та результативності реформ.

Проблема знецінення робочої сили набула особливої гостроти, особливо, на фоні низької вартості робочої сили в цілому по економіці так і в деяких її галузях. Йдеться про аграрний сектор економіки, де, попри всі підвищення номінального рівня заробітної плати, вона залишається найнижчою в АПК. Актуальність проблеми полягає у незадовільному функціонуванні існуючої системи оплати праці, отже і мотивації працівників в аграрному секторі, що викликає необхідність її удосконалення відповідно до економічних відносин у сільському господарстві [4].

Останнім часом, дедалі все більше уваги приділяється вивченню проблеми оплати праці та її продуктивності в аграрному секторі економіки, співвідношенню їх темпів зростання та підвищенню цих показників, що знайшло своє відображення в працях вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів: В.І. Бачинський, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, П.О. Куцик, В.С. Лень, Л.В. Нападовська, М.С. Пушкар та інші.

Розрахунки з оплати праці завжди були одним з найважливіших об'єктів бухгалтерського обліку, це пояснюється соціальною значимістю заробітної плати, складністю законодавчого механізму регулювання оплати праці в країні, комплексною перебудовою організації заробітної плати в сучасних умовах господарювання. Реалізація завдань реформування системи бухгалтерського обліку та сучасні ринкові зміни діючої системи організації оплати праці потребують докорінних змін методології обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві [3].

Нині сільськогосподарське виробництво в Україні є малоефективним сектором економіки. Низька ефективність галузі, її неконкурентоспроможність мають багато причин, серед яких не останнє місце займає відсутність дійової системи мотивації продуктивності праці працівників, зайнятих у аграрному секторі. Для більшості з них заробітна плата втратила свою відтворювальну та стимулювальну функції і фактично перетворилася на різновид соціальних виплат, не пов'язаних з кількістю, якістю та кінцевими трудовими результатами. Низька заробітна плата працівників аграрних підприємств є загальносвітовою тенденцією [1]. Проте, її рівень у нашій країні значно нижчий порівняно з розвиненими державами світу та країнами СНД. Праця та її оплата як цілісні орієнтири втрачають своє соціально-економічне призначення, що руйнує основи економічного й соціального розвитку суспільства [2].

Аналізуючи причини низької вартості сільської робочої сили, слід визначити ряд факторів. По-перше, це мізерність оплати праці, зумовлена неефективністю сільськогосподарського виробництва, дуже низькою його прибутковістю порівняно з іншими галузями. Серйозною проблемою підвищення заробітної плати є фінансові труднощі підприємства, що проявляються у нестачі його оборотного капіталу. Крім того, підвищення заробітної плати стримується і через те, що при її зростанні зростає собівартість сільськогосподарської продукції, яка і без того не приносить підприємству високих прибутків і є низькорентабельною.

В сучасних умовах господарювання структура заробітної плати сільськогосподарських працівників також дещо змінилася. Мають місце позитивні зрушення в структурі заробітної плати у бік зменшення питомої ваги основної її частини і збільшення додаткової. Відчутно підвищилися за цей період преміальні виплати (з 2,7 до 4,7%) [1].

Рівень оплати праці на сільськогосподарському підприємстві залежить від кінцевого результату його роботи. Специфіка праці в аграрному секторі виробництва полягає в тому, що при її однакових витратах можна отримати різні кінцеві результати, які залежать і від погодинно-кліматичних умов, від родючості землі, від сортів насіння тощо. Крім того, для сільськогосподарських підприємств характерний сезонний характер виробництва та розрив між переходами використання технологічних процесів. Виробничі витрати здійснюються тривалий час і дуже нерівномірно, в процесі виробництва можуть брати участь як постійні, так і сезонні працівники, що в свою чергу призводить до нерівномірного понесення затрат на оплату праці. Все це необхідно враховувати при застосуванні відповідних форм та систем стимулювання оплати праці [3].

Більшість учених сходяться на думці, що оплата праці знаходиться в перехідному стані і не надбала рис, притаманних ринковій системі. Так, ринок праці, на якому здійснюється узгодження попиту та пропозиції на працю не діє повною мірою. Не зважаючи на вихід економіки України з кризового стану, попит на працю як і в стадії кризи перебуває в пригніченому стані. Як наслідок такої ситуації рівень оплати праці не досягає вартості робочої сили, і в таких умовах оплата праці не виконує відтворювальну функцію.

Отже, в сучасних умовах господарювання сільське господарство залишається однією з найважливіших галузей сфери матеріального виробництва національної економіки і розв'язання проблем матеріального стимулювання аграріїв потребує комплексного підходу і вжиття заходів як на державному рівні, так і на рівні конкретного сільськогосподарського підприємства.

Щодо заходів макрорівня, то це підвищення ціни реалізації сільськогосподарської продукції і збільшення у ній частки витрат безпосередніх виробників, поступове зменшення і подальше усунення диспаритету цін на сільськогосподарську продукцію; державна підтримка середніх і великих підприємств шляхом надання пільгового кредитування тим з них, хто дбає про оновлення своєї матеріально-технічної бази, зменшення податкового тиску на них. Крім того, це оптимізація міжгалузевої диференціації заробітної плати, посилення державного впливу на порядок формування валових витрат і собівартості продукції.

Список літератури

1. Дідіченко Н.Г. Проблеми оплати праці в сільському господарстві в сучасних умовах / Н.Г. Дідіченко, Т.О. Салип // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/62216.doc.htm.
2. Колот А.М. Дослідження проблеми оплати праці: порівняльний аналіз (Україна та ЄС): монографія / А.М. Колот, Г.Т. Кулікова; за заг. ред. А.М. Колота, Г.Т. Кулікова. – К.: КНЕУ, 2008. – 274 с.
3. Кузьменко І.А. Шляхи удосконалення обліку розрахунків за виплатами працівникам / І.А. Кузьменко // Студентський науковий вісник Миколаївського державного аграрного університету. – 2011. – Випуск 2(5). Частина 1. – С. 524-530.
4. Масіна Н.С. Особливості оплати праці у сільськогосподарських підприємствах / Н.С. Масіна // Студентський науковий вісник Миколаївського державного аграрного університету. – 2011. – Випуск 2(5). Частина 1. – С. 252-257.